

Opinia Komitetu Regionów – Pakiet dotyczący polityki przemysłowej

(2015/C 019/04)

Sprawozdawca	Markku MARKKULA (FI/EPL), członek Rady Miasta Espoo
Dokumenty źródłowe	Komunikat Komisji Europejskiej „Działania na rzecz odrodzenia przemysłu europejskiego”, COM(2014) 14 final oraz Komunikat Komisji Europejskiej „Wizja rynku wewnętrznego produktów przemysłowych”, COM(2014) 25 final

I. GŁÓWNE PRZESŁANIA WYNIKAJĄCE Z MONITOROWANIA PRZEZ KR STRATEGII „EUROPA 2020”

1. Od 2010 r. KR zajmował się polityką przemysłową głównie z perspektywy związanych z tym zagadnieniem inicjatyw przewodnich strategii „Europa 2020”, której ocenie poświęcił szereg badań i konferencji⁽¹⁾. Wynikiem tych prac było dokonanie przez KR oceny całości strategii „Europa 2020”, przedstawionej w dniu 7 marca 2014 r. w deklaracji ateńskiej⁽²⁾ w sprawie wizji terytorialnej wzrostu i zatrudnienia, której towarzyszyło sprawozdanie na temat przeglądu śródkresowego⁽³⁾. Pokróćce KR zaleca:

- a. nadanie strategii „Europa 2020” wymiaru terytorialnego i wytyczenie zróżnicowanych celów na szczeblu regionalnym poprzez przyjęcie połączonego podejścia oddolnego i odgórnego;
- b. opracowanie i wdrożenie strategii „Europa 2020” na podstawie mechanizmu wielopoziomowego sprawowania rządów;
- c. odpowiednie finansowanie inwestycji długoterminowych potrzebnych do wsparcia wzrostu i zatrudnienia.

KOMITET REGIONÓW

2. Zwraca uwagę, że dzięki silniejszemu włączeniu miast we wszystkie fazy cyklu opracowywania polityki Unia Europejska będzie mogła lepiej zarządzać przemianami, z którymi borykają się obywatele w całej Europie. Wymaga to podejścia opartego na wielopoziomowym sprawowaniu rządów, w ramach którego współpracują ze sobą wszystkie szczeble rządu (partnerstwo wertykalne), a także – na różną skalę – zainteresowane strony (partnerstwo horyzontalne).

3. Proponuje, by Komisja rozwinęła działania w zakresie regionalnych i lokalnych analiz porównawczych, wymiany doświadczeń i partnerskiego uczenia się. Mają one kluczowe znaczenie dla budowania zdolności w dziedzinie innowacji przemysłowych, co jest bardzo istotne z punktu widzenia strategii „Europa 2020”. By władze lokalne i regionalne mogły przyjąć na siebie rolę koordynującą i zaofiarować partnerom platformę służącą do poszukiwania rozwiązań, trzeba wzmocnić ich potencjał administracyjny w tych dziedzinach.

Dodatkowa analiza wymiaru terytorialnego pakietu przemysłowego

4. KR przeanalizował wymiar terytorialny pakietu dotyczącego polityki przemysłowej i wskazał główne kwestie i potrzeby z punktu widzenia władz lokalnych i regionalnych wdrażających politykę przemysłową: (1) rolę władz lokalnych i regionalnych w światowym łańcuchu wartości, (2) nierówny i stały wpływ kryzysu na spójność terytorialną, gospodarczą i społeczną; (3) wielopoziomowe sprawowanie rządów i koordynację polityki; (4) potencjał instytucjonalny polityki przemysłowej i jej zarządzanie strategiczne; (5) zdolność propagowania nowatorskiej przedsiębiorczości i regulowania rynku w sprawiedliwy i skuteczny sposób.

5. Odnotowuje, że analiza obejmowała również ocenę powiązań między tymi problemami i potrzebami a komunikatami w sprawie pakietu przemysłowego, a także analizę porównawczą niektórych najlepszych praktyk. Wynikiem tych prac było przedstawienie władzom lokalnym i regionalnym propozycji dotyczących wspierania i promowania działalności przemysłowej.

⁽¹⁾ <http://portal.cor.europa.eu/europe2020/Pages/MTAR.aspx>

⁽²⁾ <http://portal.cor.europa.eu/europe2020/Documents/2210%20Athens%20declaration%20A5%20indd.pdf>

⁽³⁾ <http://portal.cor.europa.eu/europe2020/Documents/CoR%20Europe%202020%20mid-term%20assessment%20report.pdf>

6. Na podstawie tej analizy KR zaleca władzom lokalnym i regionalnym, by w ramach swych strategii badań i innowacji opartych na inteligentnej specjalizacji RIS3 zwróciły szczególną uwagę na następujące cele, przy czym w wielu przypadkach ich realizacja będzie wymagała działań Komisji:

- a. przeprowadzanie analizy potrzeb dostosowanej do sytuacji i potencjału konkretnych obszarów;
- b. wskazanie odpowiednich, zależnych od kontekstu priorytetów zmian strukturalnych;
- c. wzajemną weryfikację strategii;
- d. włączenie lokalnych i regionalnych strategii do systemu krajowego;
- e. propagowanie rozwoju zdolności instytucjonalnych i umiejętności zarządzania;
- f. wdrożenie solidnego systemu monitorowania i oceny, tak aby realizację celów dotyczących wyników i wpływu wspierały elastyczne wytyczne administracyjne i metody kontroli;
- g. promowanie zasad rynkowych i podejścia oddolnego do kształtowania polityki;
- h. analizowanie i propagowanie integracji i rozwoju kluczowych technologii prorozwojowych w zależności od kontekstu;
- i. zdolność do tworzenia miejsc pracy, a także mobilizacji lokalnego know-how w poszczególnych procesach, zwłaszcza w procesach produkcji i usług.

II. PODSTAWOWE ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

7. Zgadza się z Komisją, że silna baza przemysłowa ma kluczowe znaczenie dla europejskiej konkurencyjności i stabilnego wzrostu. Podkreślając, że przemysł jest czymś więcej niż tradycyjny sektor produkcyjny, do którego się go zazwyczaj porównuje, oraz, że procesy przemysłowe i ekosystemy mają olbrzymi wpływ na całe społeczeństwo, KR wzywa do szybkiej realizacji działań proponowanych w niniejszym dokumencie.

8. Zaznacza, że przewaga konkurencyjna Europy w gospodarce globalnej wynika głównie z jej zrównoważonych produktów i usług o wysokiej wartości dodanej. W związku z tym zmniejszanie w okresie kryzysu gospodarczego inwestycji w innowacje, niezbędnych dla odbudowy przemysłu, stało się poważnym zagrożeniem dla przyszłości Europy.

9. Wzywa Europę, by uznała, że powinna odgrywać przewodnią rolę w skali światowej w odniesieniu do strategicznych sektorów zapewniających miejsca pracy wysokiej jakości. W tym celu trzeba pobudzać istniejące potrzeby branży poprzez inwestowanie w nowe technologie, poprawianie środowiska biznesowego, ułatwianie dostępu do rynków i finansowania. Należy także zadbać o to, aby pracownicy mieli kwalifikacje dostosowane do wymogów danego sektora.

10. Podkreśla, że najdłuższy w historii kryzys w UE uwypuklił znaczenie silnego, konkurencyjnego i zrównoważonego przemysłu jako podstawy dobrostanu obywateli. Przemysł odpowiada za ponad 80 % europejskiego eksportu i 80 % prywatnych nakładów na badania naukowe i innowacje. Niemal jedno na cztery miejsca pracy w przemyśle często wymaga wysokiego poziomu kwalifikacji zawodowych. Każde nowe miejsce pracy w przemyśle wytwórczym generuje 0,5–2 miejsc pracy w innych sektorach.

11. Podkreśla, że oprócz środków podejmowanych przez społeczeństwo, zdolność szybkiego reagowania poszczególnych zakładów przemysłowych i podjęte już przez nie środki mają kluczowe znaczenie dla konkurencyjnego rozwoju przemysłu jako filaru gospodarki realnej i dobrobytu.

12. Zwraca uwagę na umiejętności zarządzania zmianami na szczeblu lokalnym w całej Europie. Kompetencje przemysłowe i polityczne w większym niż kiedykolwiek dotąd stopniu obejmują zrozumienie procesów biznesowych, zarządzanie wiedzą i technologią, a także zdolności do interakcji międzyludzkich. Działalność przemysłowa w łańcuchach i sieciach wartości coraz bardziej się poszerza i staje się coraz bardziej złożona w miarę, jak duże przedsiębiorstwa i MŚP działające w różnych sektorach i krajach wchodzi w wzajemne powiązania. Konieczne jest rzeczywiste powiązanie polityki dużych, średnich i małych przedsiębiorstw przemysłowych z konkretną polityką przemysłową krajów i regionów, w których są one położone.

13. Zwraca uwagę, że tradycyjna koncepcja łańcucha produkcyjnego ze stałymi etapami i czynnikami produkcji powoli zanika, gdyż prawdziwy obraz rzeczywistości opiera się na złożonych interakcjach w ramach powiązanych ze sobą ekosystemów na całym świecie. Technologie odgrywają zasadniczą rolę w ułatwianiu przyjmowania nowych, zrównoważonych metod.

14. Podkreśla znaczenie wspierania modernizacji tradycyjnych gałęzi przemysłu w UE, przede wszystkim tych, których konkurencyjność przede wszystkim zależała od czynnika kosztów pracy i w których występuje wysoki poziom know-how do potencjalnego wykorzystania.

15. Odnotowuje ostatnie zmiany w przemyśle polegające na tym, że produkty i usługi przemysłowe wzajemnie się uzupełniają. Usługi stanowią około 40 % wartości dodanej eksportu europejskiego przemysłu wytwórczego. Około jedna trzecia miejsc pracy stworzonych dzięki temu eksportowi znajduje się w przedsiębiorstwach, które świadczą eksporterom towarów usługi pomocnicze. Usługi, takie jak konserwacja i szkolenia, to kluczowe elementy dostarczania złożonych produktów przemysłowych. Usługi eksperckie – takie jak finansowanie, komunikacja, ubezpieczenia i usługi dla przedsiębiorstw oparte na wiedzy specjalistycznej (KIBS) – odgrywają coraz większą rolę w produkcji wyrobów gotowych. Jest to jedna z przyczyn rosnącego udziału usług w całkowitej produkcji gospodarczej.

16. Pragnie podkreślić konsekwencje zmiany paradygmatu ICT. Obecnie sieci łączności ruchomej są bardziej rozpowszechnione w samochodach, elektronice użytkowej, produkcji przemysłowej i opiece zdrowotnej niż w życiu codziennym. Nowoczesne przedsiębiorstwo produkujące obrabiarki ma często ponad dziesięć razy więcej komputerów i urządzeń sieciowych niż przeciętne biuro. Działalność sieciowa wymaga skutecznego zarządzania wiedzą: modelowania informacji na potrzeby systemów, a także otwartych innowacji i współpracy, z korzyścią dla wszystkich zainteresowanych. Istnieje pilna potrzeba regionalnego modelowania informacji w zakresie miejskiego planowania przestrzennego oraz zarządzania procesami na szczeblu gminnym i regionalnym.

17. Pragnie zachęcić do przyjęcia, w ramach europejskiej polityki przemysłowej, koncepcji wywodzących się z dziedziny społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, jako podstawy bardziej wydajnej i zrównoważonej gospodarki szerzej sprzyjającej włączeniu społecznemu.

Główne priorytety określone w komunikacie Komisji i decyzji Rady Europejskiej z marca 2014 r.

KOMITET REGIONÓW

18. Zgadza się z Komisją Europejską, która wzywa państwa członkowskie do zajęcia się kwestią ożywienia przemysłu i znalezienia wspólnych rozwiązań na rzecz zwiększenia europejskiej konkurencyjności i trwałego wzrostu gospodarczego. Uważa, że Komisja Europejska musi lepiej wykorzystać wszystkie możliwości w zakresie polityki przemysłowej, zgodnie z art. 173 TFUE, a zwłaszcza „podjąć każdą użyteczną inicjatywę w celu wsparcia (tej) koordynacji (państw członkowskich w zakresie polityki przemysłowej), w szczególności inicjatywy mającej na celu określenie wytycznych i wskaźników, organizowanie wymiany najlepszych praktyk i przygotowanie elementów niezbędnych dla prowadzenia okresowego nadzoru i oceny”.

19. Podkreśla, że strategia przemysłowa nie może być wdrażana w praktyce jako niezależna polityka, ponieważ jest ona silnie powiązana z wieloma innymi obszarami polityki. Strategia przemysłowa musi być ściśle powiązana z polityką w dziedzinie energii, kształcenia, badań, rozwoju i innowacji, polityką handlową, polityką w zakresie infrastruktury, odpowiedzialności społecznej, zdrowia i bezpieczeństwa. W związku z tym apeluje o bardziej zintegrowane i interdyscyplinarne podejście do polityki przemysłowej.

20. Zauważa, że należy uznać MŚP za strategiczny element europejskiej polityki przemysłowej i skutecznie wdrożyć komunikat w sprawie „Small Business Act”.

21. Zwraca uwagę na istotną rolę ciężkiego przemysłu surowcowego w rozwijaniu przemysłu biotechnologicznego w Europie i zaleca, by Europa wprowadziła nowe mechanizmy współpracy i finansowania w celu zastosowania najnowszej europejskiej technologii i wiedzy fachowej w złożonych i szeroko zakrojonych projektach z myślą o odbudowie przemysłu surowcowego, zwłaszcza na obszarach dotkniętych uporczywym bezrobociem.

22. Pragnie zwrócić uwagę na priorytety proponowane przez Komisję, które muszą być realizowane z myślą o konkurencyjności europejskiego przemysłu. Podkreśla jednak, że są to podstawowe wymogi, które trzeba dalej rozwinąć i konkretnie wprowadzić.

23. Przyjmuje z zadowoleniem istotne decyzje w sprawie zwiększenia konkurencyjności przemysłu podjęte przez Radę Europejską w dniach 20–21 marca 2014 r. Rada stwierdziła, że kluczowe technologie prorozwojowe (KET) powinny zostać skonsolidowane dzięki jak najszybszemu opracowaniu projektów o znaczeniu europejskim, i zwróciła szczególną uwagę na rolę czystej technologii jako elementu przekrojowego podnoszącego konkurencyjność przemysłu.

24. Uważa że w ramach wdrażania rozporządzenia 1260/2012, wprowadzającego wzmocnioną współpracę w dziedzinie tworzenia jednolitego systemu ochrony patentowej, niezbędna jest równowaga między ochroną własności intelektualnej, by pobudzać innowacje, a jak najszerszym dzieleniem się wiedzą, co może okazać się źródłem postępu technologicznego w przyszłości. Na szczeblu europejskim należy zapobiegać wykorzystywaniu patentów jako broni strategicznej, np. nadużyciom związanym z gąszczem patentowym lub fragmentacji patentów, a także propagować surowe kryteria dotyczące zdolności patentowej, by uniknąć obejmowania prawem monopolu patentów o niewielkiej wartości dodanej.

25. Przyznaje, że Rada wezwała ponadto Komisję i państwa członkowskie do jak najszybszego uzupełnienia braków umiejętności w dziedzinie nauk ścisłych, technologii, inżynierii i matematyki (tzw. umiejętności STEM), przy większym zaangażowaniu przemysłu. W tym celu pilnie potrzebne są określone środki. Komitet zaleca, aby obejmowały one również działania na rzecz doskonalenia umiejętności językowych, a tym samym poprawy wyników rynku wewnętrznego.

26. Wzywa Komisję do podjęcia działań na rzecz reindustrializacji, które skupiłyby się na doskonałości i jej promowaniu we wszystkich uprzemysłowionych regionach Europy, przy wsparciu programu „Horyzont 2020”. Programy INTERREG to z pewnością instrumenty niezbędne do wzmocnienia sieci kontaktów między uniwersytetami nauk stosowanych zlokalizowanymi w regionach uprzemysłowionych. Jednak w kontekście coraz większej interakcji między sektorem naukowym a przemysłem, KR szczerze ubolewa nad zlikwidowaniem narzędzia „Region wiedzy” w ramach programu „Horyzont 2020”, które przez prawie 10 lat sprawdzało się w kontekście programów ramowych jako narzędzie koordynacji programów badawczych klastrów regionalnych. Komitet podkreśla, że działania w ramach pierwszego roku programu „Horyzont 2020” pokazały, iż nie opracowano wystarczająco skutecznego narzędzia spełniającego te wymogi. Należy szybko ponownie opracować i wdrożyć narzędzie „Region wiedzy”.

27. Zachęca Komisję, by uwypuklała związki między nauką, przedsiębiorstwami, społeczeństwem i kształtowaniem polityki, a także popiera istotną rolę, jaką odgrywają regiony w łączeniu wszystkich właściwych zainteresowanych stron w formie potrójnej helisy i w kontaktach czterostronnych.

28. Zwraca uwagę, że Rada podkreśliła również, iż wszelkie dostępne instrumenty, takie jak unijne fundusze strukturalne i inwestycyjne, powinny zostać wykorzystane do osiągnięcia celów europejskiej konkurencyjności i trwałego wzrostu gospodarczego.

Pakiet inwestycyjny na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia

29. Podkreśla, że Komisja Europejska, państwa członkowskie oraz władze lokalne i regionalne ponoszą wspólną odpowiedzialność za utworzenie i wdrożenie wartego 300 mln EUR pakietu inwestycyjnego służącego wspieraniu wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, ponieważ mają one w tym względzie uzupełniające się kompetencje prawne i budżetowe. Nowe rozwiązania, mające skutki zarówno średnio- jak i długoterminowe, mogą być oparte na następujących zasadach:

- Odrodzenie przemysłowe wymaga opracowania skuteczniejszych instrumentów finansowych, lepiej uwzględniających elementy publiczne i prywatne, w tym kapitał wysokiego ryzyka, innowacyjne udzielanie zamówień publicznych oraz pożyczki i gwarancje o zwiększonym potencjale w zakresie ryzyka.
- Inwestycje wspierające rozwój przemysłu i wzrost zatrudnienia wymagają nowego połączenia inwestycji w obiekty i infrastrukturę z odnowieniem procesu przemysłowego oraz nowymi formami współpracy w dziedzinie badań i innowacji między wyższymi uczelniami a przemysłem. Proces ten można przyspieszyć przez przełamywanie zamkniętych struktur oraz korzystanie z doświadczeń zdobytych w najnowszych badaniach i zastosowaniach przemysłowych w różnych sektorach przemysłu.
- Ożywienie przemysłowe można zintensyfikować poprzez szersze wykorzystanie technologii cyfrowych oraz usług online, w szczególności przez ostateczne urzeczywistnienie koncepcji europejskiego jednolitego rynku cyfrowego.

30. Popiera poszukiwania alternatywnych źródeł finansowania z myślą o wzmocnieniu ekosystemów – źródeł takich jak finansowanie społecznościowe i kapitał wysokiego ryzyka, a także inne innowacyjne narzędzia pozwalające przerwać tradycyjne uzależnienie od pożyczek bankowych.

III. OGÓLNE ZALECENIA DOTYCZĄCE POLITYKI UE

KOMITET REGIONÓW

31. Uznaje, że przewaga konkurencyjna Europy w gospodarce światowej opiera się na zrównoważonych towarach i usługach o wysokiej wartości dodanej, skutecznym zarządzaniu łańcuchami wartości i dostępie do rynków na całym świecie.

32. Zwraca uwagę na fakt, że stabilne i przewidywalne otoczenie regulacyjne jest warunkiem wstępnym inwestycji w przemysł w UE. Ta stabilność i przewidywalność musi zostać osiągnięta zarówno na szczeblu lokalnym i regionalnym, jak i na szczeblu krajowym i unijnym. Do stabilności i przewidywalności jako gwarancji pewności prawa dla przedsiębiorstw powinny przyczynić się przepisy UE, najlepiej dyrektywy.

33. Popiera pogląd Komisji, że rozwój jednolitego rynku jest podstawą konkurencyjnego i zrównoważonego przemysłu. Wskazuje ponadto, że przepisy rynku wewnętrznego dotyczące produktów i usług są nie tylko kluczowym czynnikiem konkurencyjności europejskiego przemysłu, lecz również ochrony konsumentów i środowiska.

34. Popiera stwierdzenie Komisji, że by utrzymać swą konkurencyjność, europejski rynek produktów i usług przemysłowych wymaga ram regulacyjnych ułatwiających innowacje i niestwarzających zbędnych przeszkód w wykorzystaniu nowych technologii we właściwym czasie i wprowadzeniu innowacji na rynku. Przepisy i normy UE muszą umożliwić szybkie wprowadzanie nowych produktów, usług i technologii na rynek, tak by Europa mogła wykorzystać przewagę pioniera na światowym rynku.

35. Podkreśla, że regiony muszą być również w stanie określić własny potencjał wzrostu i pobudzać innowacyjność. W tej definicji należy uwzględnić organy władz lokalnych i regionalnych, w ramach mieszanego podejścia odgórnego i oddolnego.

36. Ponawia swą propozycję zawierania paktów terytorialnych umożliwiających organizację na różnych szczeblach współpracy związanej z projektami rozwoju terytorialnego oraz upowszechnianie współpracy międzyregionalnej. Proponuje, by proces ten był tematem jednolitego dokumentu programowego umożliwiającego połączenie na szczeblu lokalnym polityki krajowej i lokalnej z polityką sektorową i polityką spójności UE.

37. Apeluje, by inwestycje związane z tymi jednolitymi dokumentami programowymi były finansowane z konkretnej puli na pożyczki Europejskiego Banku Inwestycyjnego, który starałby się stworzyć nowe ekosystemy terytorialne w zakresie innowacji gospodarczej i społecznej. Może to być szczególnie odpowiedni sposób wspierania innowacyjnych rozwiązań, zapewnienia przedsiębiorstwom modeli demonstracyjnych oraz sprzyjania tworzeniu konsorcjów w dziedzinach wymagających nowego partnerstwa między przedsiębiorstwami. Jako partnerstwa publiczno-prywatne ekosystemy te mogłyby realizować dwojaki cel w zakresie poprawy konkurencyjności przedsiębiorstw i skuteczności usług publicznych (tzn. racjonalizacji wydatków publicznych).

38. Jest przekonany, że głównym czynnikiem sprzyjającym osiągnięciu przez UE ambitnych celów w dziedzinie przemysłu jest polityka regionalna, której podstawą jest inteligentna specjalizacja RIS3. Polityka taka opiera się na systematycznej analizie aktualnej specyfiki regionalnej oraz możliwości w zakresie innowacyjności i wzrostu gospodarczego.

39. Sugeruje, by państwa członkowskie przyjęły politykę planowania przestrzennego, która umożliwi im terminowe podejmowanie decyzji o lokalizacji terenów przedsiębiorczości i która nie będzie powodowała zbędnych przeszkód utrudniających lokalizację przedsiębiorstw.

40. Wzywa regiony do oszacowania zapotrzebowania na technologie wspierające planowany rozwój ich własnych strategii inteligentnej specjalizacji (RIS3) oraz do przedsięwzięcia niezbędnych środków na rzecz wspierania polityki przemysłowej jako kluczowego priorytetu finansowania, a także środków na rzecz rozwoju partnerstwa w całej UE, by osiągnąć cele.

41. Wzywa Komisję do wspierania zwłaszcza sieci międzyregionalnych, współpracy między nimi i wzajemnego uczenia się. Za przykład może posłużyć inicjatywa Vanguard, której działania S3 koncentrują się na odrodzeniu przemysłowym, z myślą o propagowaniu wymiany doświadczeń, tworzeniu „schodów ku doskonałości” oraz wspólnym przetwarzaniu wniosków projektowych.

42. Apeluje do UE, by zapewniła regionom środki finansowe na tworzenie skutecznych ekosystemów innowacji i podejmowanie wspólnych inicjatyw europejskich. KR podkreśla, że zdecentralizowane innowacje wspierane przez UE są jedynym sposobem osiągnięcia celów RIS3 w całej Europie.

43. Podkreśla, że w porównaniu z poprzednim okresem programowania 2007–2013 trzeba znowelizować przepisy i odnowić praktyki określone przez państwa członkowskie i władze regionalne, by zaakcentować i zmierzyć wyniki i oddziaływanie. Wymaga to zasadniczo większego udziału wszystkich kluczowych podmiotów zajmujących się działalnością badawczą, rozwojową i innowacyjną w regionie we wdrażaniu RIS3 danego regionu, a także skutecznego tworzenia sieci kontaktów na szczeblu UE.

44. Rozumie obawy wielu podmiotów w całej Europie związane z tym, że państwa członkowskie i władze regionalne nie zastosowały się do wytycznych Komisji dotyczących ograniczenia biurokracji, odnawiając finansowanie w oparciu o RIS3, a także konstruując elastyczny system finansowania z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych ukierunkowany na użytkownika.

45. Wzywa państwa członkowskie, by w celu poprawy efektywności działań organów publicznych oraz zmniejszenia obciążeń biurokratycznych dla przedsiębiorców przeprowadziły ocenę lokalnych warunków dla przedsiębiorczości. Umożliwi to porównanie wpływu różnych procedur administracyjnych i sposobów wdrażania przepisów na te warunki.

46. Wzywa regiony, by wspólnie z Komisją dokonały przeglądu swych działań dotyczących RIS3 i planów europejskiego partnerstwa w odniesieniu do kluczowych technologii prorozwojowych. Zgodnie ze sprawozdaniem platformy S3 regionalni decydenci mają dużo pytań na temat pomocy państwa i finansowania kluczowych technologii prorozwojowych, w tym zasad finansowania projektów demonstracyjnych i infrastruktury.

47. Wskazuje, że zastosować trzeba również instrumenty krajowe, zwłaszcza finansowanie rynkowe i inne innowacyjne narzędzia finansowania. Nowe priorytety finansowe uzgodnione przez Komisję i EBI stwarzają dużą szansę, by najnowocześniejsze przedsiębiorstwa mogły inwestować w kluczowe technologie prorozwojowe.

48. Podkreśla znaczenie europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (EFSI) oraz programu „Horyzont 2020” dla zwiększenia konkurencyjności przemysłu w UE. Szczególnie ważne jest zintensyfikowanie multidyscyplinarnych badań na wysokim poziomie i praktycznego zastosowania ich wyników na szczeblu regionalnym. Potrzebne są finansowane z wielu funduszy pakiety środków, które umożliwiają zwłaszcza wykorzystanie najnowszej wiedzy z badań w dziedzinie ICT i kluczowych technologii wspomagających do zmodernizowania różnych sektorów przemysłu i wypracowania nowych praktyk potrzebnych do uzyskania trwałych rezultatów na płaszczyźnie społecznej.

49. Zwraca uwagę na fakt, iż nadal istotne jest wsparcie z Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji (EFG) będącego praktycznym instrumentem, który pomaga indywidualnym obywatelom i regionom przezwyciężyć skutki kryzysu gospodarczego i globalizacji poprzez wspieranie osób, które utraciły pracę, w poszukiwaniu nowego zatrudnienia.

50. Zwraca uwagę na kluczową rolę kapitału ludzkiego, najwyższej klasy wiedzy fachowej i umiejętności w sprostaniu wyzwaniom przemysłowym. Niedopasowanie umiejętności i kwestia szkoleń to kluczowe wyzwania dla przemysłu UE na najbliższe lata, zwłaszcza że postęp w technologiach produkcyjnych zwiększy zapotrzebowanie na konkretne umiejętności i szkolenia. Jest zdania, że należy podnosić świadomość społeczeństwa, a także opracować multidyscyplinarne i międzysektorowe programy szkoleniowe i edukacyjne, tak aby można było nadal rozwijać, utrzymywać i wdrażać osiągnięcia badań i innowacji.

51. Apeluje do młodego pokolenia cyfrowego i związanych z nim podmiotów rozpoczynających działalność gospodarczą, by przyczyniały się do opracowywania i realizacji regionalnych strategii inteligentnej specjalizacji poprzez pomoc we wskazywaniu braków oraz w optymalizacji procesów w niezbędnych łańcuchach wartości w regionach. Nowe innowacyjne rozwiązania powinny być ukierunkowane zarówno na publiczne, jak i prywatne procesy przemysłowe oraz na zachowanie obywateli jako klientów.

52. Wzywa UE, państwa członkowskie i regiony do kierowania środków z funduszy spójności i środków z programu „Horyzont 2020” na zwiększające konkurencyjność inwestycje w międzyregionalne, transgraniczne i międzysektorowe projekty przemysłowe. Szczególną uwagę należy zwrócić na kwestie energii, transportu i infrastruktury cyfrowej, na ułatwianie współpracy międzynarodowej, integrację łańcucha dostaw oraz intensyfikację handlu wewnętrznego w UE.

Pilna potrzeba przyspieszenia przemian

KOMITET REGIONÓW

53. W swych opiniach nalega na reformy strukturalne przemysłu oraz podkreśla wagę zdolności reagowania społeczeństwa i przedsiębiorstw w środowisku konkurencyjnym powstałym w wyniku globalizacji i digitalizacji. Zalecenia te dotyczą również działań mających na celu podnoszenie poziomu wymaganych umiejętności i wiążą się z myśleniem w kategoriach cyklu życia produktu, w którym uwypukla się cele w zakresie ogólnego wpływu i zmiany klimatu. Oto niektóre z tych zaleceń:

- a. Należy przekształcić politykę przemysłową w jeden z filarów projektu integracji europejskiej i uznać ją za prawdziwy priorytet polityczny, o takim samym znaczeniu co spójność, infrastruktura i rolnictwo. Przyszłościowe zarządzanie umiejętnościami i zmianą powinno być postrzegane jako główny element strategii przemysłowej na wszystkich szczeblach⁽⁴⁾. UE powinna udzielić wsparcia finansowego regionom wprowadzającym innowacyjne instrumenty perspektywicznego zarządzania zmianą.
- b. Całościowa koncepcja stwarza przede wszystkim ogromne możliwości rozwoju nowych, zrównoważonych materiałów oraz pomaga osiągnąć określone w strategii „Europa 2020” cele w zakresie emisji CO₂. Konsekwentne podejście oparte na cyklu życia zaczyna się już w fazie projektowania produktu [w pierwotnej opinii użyto w tym kontekście słowa „samochód”]. Dotyczy to również aspektów procesu produkcyjnego związanych ze środowiskiem, etapu operacyjnego, a także recyklingu i/lub przetwarzania w celu późniejszego ponownego użycia⁽⁵⁾.

54. Wskazał już kluczowe zmiany, które są potrzebne w polityce przemysłowej, i niezbędne inwestycje służące unowocześnianiu działalności gospodarczej, a także środki ich realizacji. Następujące cytaty z opinii KR-u przyjętej trzy lata temu pokazują, że wciąż opracowywane są te same wytyczne, a środki UE zbyt wolno odpowiadają na zmieniające się potrzeby gospodarki i przedsiębiorstw. Komitet Regionów⁽⁶⁾:

- a. Zgadza się z potrzebą poczynienia postępów w inteligentnej specjalizacji w celu zwiększenia konkurencyjności przemysłu i wzywa do tego, aby władze lokalne i regionalne stymulowały rozwój własnych nisz innowacyjnych. Inteligentna specjalizacja jest głównym punktem stycznym komunikatu dotyczącego polityki przemysłowej oraz inicjatywy przewodniej „Unia innowacji”.
- b. Uważa, że władze publiczne mogą być znaczącą siłą pobudzającą konkurencyjność przedsiębiorstw poprzez innowacyjne zamówienia publiczne.
- c. Zgadza się, że pilnie potrzebne są reformy strukturalne, wzięwszy pod uwagę gruntowne zmiany wpływające na otoczenie biznesowe.

55. Podkreśla, że tempo przemian można zwiększyć, przyznając większe środki władzom lokalnym i regionalnym. Potrzebujemy nowatorskich i wysokiej jakości pionierskich działań, a także powielania wyników w całej Europie. Regiony są gotowe rozpocząć eksperymenty i szybkie prototypowanie, co jest kluczem do sukcesu.

56. Wskazywał w szeregu opinii, na co należy położyć nacisk przy wdrażaniu. Następujące przykłady zaczerpnięte z przyjętej przez KR dwa lata temu opinii w sprawie programu „Horyzont 2020”⁽⁷⁾ mają znaczenie między innymi dla wdrożenia pakietu dotyczącego polityki przemysłowej. Komitet Regionów:

- a. Odnotowuje, że produkty cieszące się powodzeniem na całym świecie są wynikiem światowej klasy wiedzy fachowej opartej na łańcuchach wartości i ekosystemach. Program „Horyzont 2020” musi być w stanie stworzyć warunki powstania sprawnych łańcuchów innowacji. Tylko wtedy można będzie odpowiednio zareagować na duże wyzwania społeczne i potrzebę odnowy przemysłu.
- b. Podkreśla rolę kluczowych technologii prorozwojowych w realizacji programu „Horyzont 2020”. Jednak technologii tych nie należy rozwijać jedynie w ramach oddzielnych programów dotyczących nauki i technologii, ale raczej powinno się już na etapie badań i rozwoju (B+R) powiązać je z łańcuchami wartości w przemyśle i światowymi sieciami wartości innowacyjnej oraz z działaniami mającymi na celu rozwój regionalnych ekosystemów i klastrów innowacyjnych, a także wzmocnienie fachowej wiedzy.

⁽⁴⁾ CdR 2255/2012 fin.

⁽⁵⁾ CdR 1997/2013 fin.

⁽⁶⁾ CdR 374/2010 fin.

⁽⁷⁾ CdR 402/2011 fin.

IV. SZCZEGÓŁOWE ZALECENIA POLITYCZNE DOTYCZĄCE OTOCZENIA BIZNESOWEGO

KOMITET REGIONÓW

57. Przyznaje, że globalne otoczenie konkurencyjne uległo zasadniczym zmianom i UE musi nie tylko dostosować się do sytuacji, lecz również stać się motorem zmian w wielu aspektach. Długoterminowej globalnej konkurencyjności przedsiębiorstw UE należy poświęcić większą uwagę podczas oceny istniejących przepisów UE oraz określania kierunków finansowania działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej.

58. Podkreśla, że prawodawstwo UE dotyczące produktów przemysłowych określa główne wymogi dla przedsiębiorstw pod względem bezpieczeństwa, zdrowia i innych kwestii leżących w interesie publicznym. Szczególnie ważne jest, by przemysł nie był nadmiernie obciążony niepotrzebnie częstymi zmianami regulacyjnymi. Wręcz przeciwnie, powinien dysponować konkretnymi mechanizmami ułatwiającymi i wspierającymi inwestycje biznesowe. Kontrolowane usuwanie barier regulacyjnych jest istotne, ponieważ technologia rozwija się coraz szybciej, a globalne łańcuchy dostaw są coraz bardziej ze sobą powiązane.

59. Zachęca regiony i miasta Europy do opracowania i wdrożenia ram regulacyjnych, które będą stymulować innowacje i inwestycje w technologii informacyjno-komunikacyjne (ICT) na ich obszarach we wszystkich sektorach gospodarki. Odzyskanie przez UE pozycji światowego innowatora uruchomi pozytywne sprzężenie zwrotne – przyczyni się do zwiększenia wydajności, przyspieszenia wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy.

60. Zwraca uwagę, że Komisja zobowiązała się do zapewnienia, by regulacje były stabilne w perspektywie długoterminowej oraz by przepisy były zdecydowanie bardziej uproszczone. Cel ten powinno się realizować bezzwłocznie i w sposób priorytetowy. Należy przeprowadzić dokładne oceny skutków nowych przepisów. Normy UE służą w praktyce za wzór na całym świecie, a Komisja będzie nadal wspierać system standardów międzynarodowych.

61. Wnosi ponownie do Komisji o udoskonalenie jej zdolności analizy oraz instrumentów wspierania przedsiębiorstw i o przestudiowanie w tym celu możliwości utworzenia – zaakceptowanej przez nią w odniesieniu do przemysłu rolno-spożywczego – nowej kategorii pośredniej przedsiębiorstw, pomiędzy MŚP a dużym przedsiębiorstwem, w których liczba pracowników waha się od 250 do 750, a obroty nie przekraczają 200 mln euro. Przedsiębiorstwa tej kategorii mogłyby korzystać z odpowiednich progów pomocowych, wyższych niż przyznawane dużym przedsiębiorstwom, a niższych od tych przyznawanych MŚP⁽⁸⁾.

62. Zwraca uwagę, że nowe zasady pomocy państwa odnoszące się do ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń blokowych (GBER) oraz badań, rozwoju technologicznego i innowacji (BRI) weszły w życie w lipcu 2014 r.⁽⁹⁾ Nowe zasady umożliwiają zwiększenie inwestycji w badania naukowe i innowacje, zwłaszcza w złożonych klastrach projektów realizowanych na szeroką skalę, co ma na celu między innymi wywarcie znaczącego wpływu na modernizację przemysłu.

63. Odnotowuje, że ułatwianie wdrażania unijnych funduszy strukturalnych i inwestycyjnych dzięki rozszerzeniu zakresu stosowania ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń blokowych stanowi znaczącą poprawę.

64. Odnotowuje, że ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych określa warunki, pod którymi pomoc państwa jest wyłączona z obowiązku wcześniejszego zgłoszenia Komisji, a także wyższe progi powodujące obowiązek zgłoszenia i większą intensywność pomocy. Wprowadzono w nim również nowe dodatkowe kategorie wyłączonej pomocy, takie jak pomoc dla klastrów innowacyjnych, a także pomoc inwestycyjna na infrastrukturę badawczą.

65. Odnotowuje, że ramy pomocy państwa na badania, rozwój i innowacje obejmują pomoc na eksperymentalne prace rozwojowe i badania przemysłowe oraz że możliwy jest teraz wyższy próg maksymalnej intensywności pomocy na badania stosowane.

66. Podkreśla, że instrument istotnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania (IPCEI) ma zakres wykraczający poza badania i rozwój, który obejmuje pierwsze wdrożenie. Zastosowanie IPCEI często wymaga szerokiego udziału władz publicznych, gdyż w przeciwnym razie rynek nie finansowałby takich projektów.

⁽⁸⁾ Zob. punkt 18 CdR 2255/2012 fin.

⁽⁹⁾ Komunikat Komisji 2014/C 188/02 oraz rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014.

67. Przypomina, że IPCEI mogą wnieść istotny wkład we wzrost gospodarczy, zatrudnienie i konkurencyjność gospodarki i przemysłu UE, wzięwszy pod uwagę ich pozytywny efekt rozlania w odniesieniu do rynku wewnętrznego i społeczeństwa UE.

68. Podkreśla, że państwa członkowskie i przemysł powinny w pełni wykorzystać możliwości, jakie nowe zasady pomocy państwa stwarzają w zakresie promowania przedsiębiorczości, odbudowy przemysłu i tworzenia miejsc pracy w Europie.

69. Podkreśla, że chociaż przedsiębiorstwom europejskim działającym na głównych rynkach wschodzących narzuca się nieuczciwe warunki, powinny one zwiększyć swe zdolności innowacyjne i stać się głównymi podmiotami w dynamicznie rozwijających się połączonych łańcuchach wartości.

Bruksela, 3 grudnia 2014 r.

Przewodniczący
Komitetu Regionów
Michel LEBRUN
